

АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ В УКРАЇНІ

А. П. Березовський, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-9526-3721

О. М. Трус, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-9493-5469

Е. В. Прокопенко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-4642-7635

Уманський національний університет садівництва

Проаналізовано рівень професійної захворюваності на виробництві по регіонах і за галузями економіки підприємств України. Встановлено, що кількість потерпілих від випадків хронічного професійного захворювання (отруєння) на виробництві протягом останніх п'яти років залишається високою. Найбільше професійних захворювань сталося в галузі добувної промисловості і розробленні кар'єрів. У 2020 році значно збільшилася кількість потерпілих від випадків гострого професійного захворювання COVID-19, особливо в галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: виробнича діяльність, хронічне профзахворювання, гостре профзахворювання, галузь економіки підприємств, безпека праці.

Постановка проблеми. Аналіз професійних захворювань (отруєнь) на виробництвах України є одним з основних і необхідних шляхів розробки механізмів профілактики та запобігання травматизму.

Професійна захворюваність є невід'ємною частиною загальної захворюваності населення, причиною найбільш масштабних соціально-економічних витрат. Вона об'єднує категорії захворювань, які виникли внаслідок професійної діяльності людини і зумовлені виключно або переважно впливом шкідливих виробничих факторів і певних видів робіт. До професійних захворювань належать насамперед хвороби, що виникають внаслідок безпосередньої дії на людей виробничих шкідливих факторів, а також ті, що за певних виробничих умов розвиваються значно частіше, ніж звичайно. Також, неможливо не звернути увагу на те, що професійні захворювання несуть загрозу працівникам найрізноманітніших сфер, і не тільки в Україні, а й у всьому світі.

Професійне захворювання – це хронічне або гостре захворювання, причиною якого став тривалий вплив на працівника шкідливих виробничих факторів.

Хронічне професійне захворювання (отруєння) – захворювання, що виникло внаслідок провадження професійної діяльності працівника виключно або переважно впливу шкідливих

факторів виробничого середовища та трудового процесу, пов'язаних з роботою.

Гостре професійне захворювання (отруєння) – захворювання (або смерть), що виникло після однократного (протягом не більш як однієї робочої зміни) впливу на працівника шкідливих факторів фізичного, біологічного та хімічного характеру (у тому числі інфекційні, паразитарні, алергійні захворювання).

Незважаючи на підвищення рівня безпеки праці шляхом проведення профілактичних заходів, розроблення та впровадження у діюче виробництво сучасних і більш безпечних інноваційних технологій, нових видів засобів індивідуального та колективного захисту та ін., питання професійної захворюваності на сьогодні не втрачає своєї актуальності.

Аналіз актуальних досліджень. Європейське агентство з безпеки та гігієни праці зазначає, що хоча кількість нещасних випадків на виробництві за останні 10 років зменшилася на 25%, хвороби, пов'язані з виробництвом, тим не менше становлять 2,4 млн смертей у всьому світі [1].

Збільшення кількості професійних захворювань, а також підвищення обізнаності громадськості про їх наслідки привертають увагу дослідників до різних аспектів захворювань та поліпшення стану охорони праці значення. Тому існує потреба у відповідних інструментах управління інформацією для розпізнавання

закономірностей захворювань, а потім прийняття рішення щодо профілактики, раннього виявлення та лікування [2].

На думку О. А. Трюхан [3], не можна розглядати професійні захворювання як такі, що виникають внаслідок випадкового збігу обставин, адже завжди за професійним захворюванням криється порушення вимог безпеки. Задля запобігання профзахворюванням необхідно, перш за все, знати й усувати причини, що їх спричиняють, оскільки за цієї умови заходи профілактики можуть дати потрібний ефект.

Результати аналізу ринку праці в кінці 2020 року, за даними Grafton Recruitment у Словаччині показують, що більше половини зайнятих вважають своє навантаження надмірним. Біля 60 % словаків відчувають стрес на роботі. Згідно зі статистикою коледжу Еверест у США, до 83 % працівників відчувають стрес на робочому місці. У Великобританії 79% працівників стикаються із стресом, пов'язаним із роботою [4, 5].

Вивчення закономірностей формування ризику професійної захворюваності працюючого населення у вугільній, металургійній галузях та машинобудуванні України показало, що найнебезпечнішими щодо формування професійної патології залишаються регіони, де розташовані великі підприємства провідних галузей народного господарства (вугільної, металургійної, машинобудування) і де зосереджена значна чисельність працюючих у шкідливих умовах (Донецька, Луганська, Дніпропетрівська та інші області). Найбільший ризик розвитку профпатології спостерігався в гірничодобувній промисловості (вугільній, металургійній, у тому числі залізорудній), що пов'язано з комплексом несприятливих виробничих факторів (пил, шум, вібрація та ін.) при підземному видобуванні корисних копалин [6].

Останнім часом тривають суперечки навколо того, чи є COVID-19 професійним захворюванням. Вірус поширюється через поширення в громаді, а також на робочих місцях та в певних робочих середовищах. Особливо важливим є це питання в тих місцях, де спостерігаються великі випадки зараження працівників вірусом, особливо в закладах охорони здоров'я [7, 8].

Розвиток професійних захворювань у світі відстежувався і оцінювався великою кількістю авторів [9-12]. У своїх працях вони представили ретроспективні дослідження, в яких проаналізовано структуру, причини, виникнення і тенденції розвитку професійних захворювань протягом певного періоду часу в певній країні.

В Україні серед авторів, які зверталися до вивчення окремих правових аспектів питання щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці та зробили значний внесок в їх розроблення, необхідно відзначити таких учених: Н. Б. Болотіну, П. І. Жигалкіна, А. Р. Мацюка, К. Ю. Мельника, Ю. П. Орловського, С. М. Прилипка, В. І. Прокопенка, О. М. Ярошенко та ін. [13-16]. Методику розрахунку прогнозування нещасних випадків та професійних захворювань, їх профілактика представлено в працях М. П. Гандзюка, Є. П. Желіби, В. Ц. Жидецького, О. І. Запорожця, О. О. Олійник [17-20].

Мета статті. Дослідити рівень професійної захворюваності на виробництві по регіонах і за галузями економіки підприємств України, встановити обставини, внаслідок яких виникли хронічні/гострі професійні захворювання (отруєння) та запропонувати профілактичні заходи щодо їх попередження.

Вклад основного матеріалу. Професійне захворювання, як і будь-яка хвороба, пов'язана з певною професією чи виробництвом. Такі захворювання виникають внаслідок різноманітних біологічних, хімічних, фізичних та психологічних факторів, які присутні в робочому середовищі або зустрічаються іншим чином під час трудової діяльності. Науково-технічний прогрес, докорінно змінюючи характер праці, породжує нові фактори виробничого середовища, які несприятливо впливають на працюючих. У зв'язку з цим професійна захворюваність є однією з проблемних сфер на підприємствах України [21].

На будь-якому підприємстві, в організації чи установі, де працює людина, завжди знайдеться загроза захворювання, причиною якого є умови праці. Ступінь цієї загрози залежить від особливостей праці, профілю підприємства, рівня захищеності робочих місць та інших причин. Тому, виявлення професійних захворювань сприяє підвищенню безпеки і гігієни праці та підвищує обізнаність про шкідливі наслідки праці.

Дослідження хронічних/гострих професійних захворювань (отруєнь) на підприємствах України проводили статистичним методом за офіційними даними робочих органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України [22]. Для розподілу хронічних/гострих професійних захворювань (отруєнь) використано показники кількості потерпілих на виробництві згідно даних актів за формою П-4 і формою Н-1/П у розрізі регіонів та галузей економіки підприємств України.

Під час дослідження не враховувалися професійні захворювання (отруєння), які сталися

на підприємствах, що знаходяться в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 року № 1085-р.

Дослідження динаміки рівня професійної захворюваності в Україні, впродовж 2016–2020 рр., свідчать про те, що кількість випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві за даними актів П-4 [22] залишається на високому рівні (рис. 1).

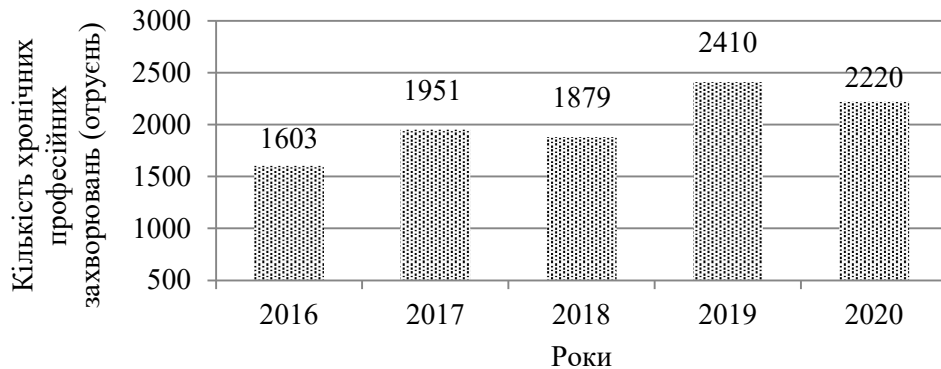

Рис. 1. Динаміка кількості випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві в Україні згідно даних актів П-4 за 2016–2020 рр. [22]

Із рисунку 1 видно, що кількість потерпілих від випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві в 2017 році порівняно з 2016 роком, збільшилася на 348 осіб, або на 21,7%. У 2018 році порівняно з 2019 роком кількість хронічних професійних захворювань (отруєнь) зменшилася на 72 випадки, або 3,7%. В 2020 році кількість хронічних професійних захворювань (отруєнь) у порівнянні з 2016 роком збільшилася на 617 випадків, або на 38,5%. Найбільший рівень професійної захворюваності на виробництві в Україні спостерігався у 2019 році – 2410 випадків, що в 1,5 раза більше за їх кількість у 2016 році.

За 2020 рік до робочих органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України надійшло та зареєстровано 2242 повідомлення про хронічні професійні захворювання (отруєння), що менше на 6,8% порівняно з 2019 роком. Значне зростання кількості повідомлень про хронічні професійні захворювання (отруєння) відбулося у: Запорізькій області – у 1,6 раза та Донецькій області – на 21,2%. Зменшення кількості повідомлень про хронічні професійні захворювання (отруєння) спостерігалось в Львівській області, Дніпропетровській, Сумській, Кіровоградській та Волинській областях.

Для наочності відобразимо розподіл кількості випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві по регіонах України в

таблиці 1. Досліджено, що значне збільшення рівня кількості потерпілих від хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві в 2020 році порівняно з 2016 роком, відбулося в: Донецькій області – на 307 випадків, або у 2,9 раза, Дніпропетровській області – на 206 випадків, або 28,6%, Кіровоградській області – на 77 випадків, або у 2,2 раза, Запорізькій області – на 69 випадків, або у 2,6 раза, Луганській області – на 36 випадків, або у 1,7 раза. У 2019 році було зареєстровано найбільшу кількість хронічних професійних захворювань (отруєнь) в Дніпропетровській області – 1015 випадків.

Зменшення кількості потерпілих від хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві відмічається в: Волинській області – на 25 випадків, або 28,1%, Сумській області – на 21 випадок, або у 2,6 раза, Харківській області – на 12 випадків, або 29,3%, Черкаській області – на шість випадків, або у 6 разів, Вінницькій області – на чотири випадки, або у 3 раза, Житомирській області – на чотири випадки, або 25% та м. Києві – на два випадки, або 33,3%. Кількість потерпілих осіб, які отримали хронічні професійні захворювання (отруєння) у цих областях, у середньому складає 78,7% від загальної кількості потерпілих по Україні, які мають профзахворювання за відповідний період досліджень.

Розподіл хронічних професійних захворювань (отруєнь) по регіонах України згідно з даними актів П-4 за 2016–2020 рр. [22]

Регіони	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
м. Київ	6	9	11	2	4
Вінницька область	6	5	4	3	2
Волинська область	89	50	69	86	64
Дніпропетровська область	720	674	811	1015	926
Донецька область	156	319	316	382	463
Житомирська область	16	13	18	15	12
Запорізька область	43	47	44	76	112
Кіровоградська область	64	74	77	187	141
Луганська область	48	31	68	91	84
Львівська область	358	595	347	436	359
Сумська область	34	47	45	66	13
Харківська область	41	51	46	26	29
Черкаська область	7	9	4	8	1
Інші регіони	15	27	19	17	10

Встановлено, що найбільш травмонебезпечними регіонами України за кількістю потерпілих від хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві, в середньому за 2016-2020 рр., є Дніпропетровська область (43,1%), Львівська область (21,1%), Донецька область (15,9%), Кіровоградська

область (5,2%), Волинська область (3,6%), Луганська область (3,2%), Запорізька область (3,1%), Сумська (2%) та Харківська (2%) області. Кількість потерпілих осіб, які отримали профзахворювання у цих областях складає 97,5% від загальної кількості по Україні (рис. 2).

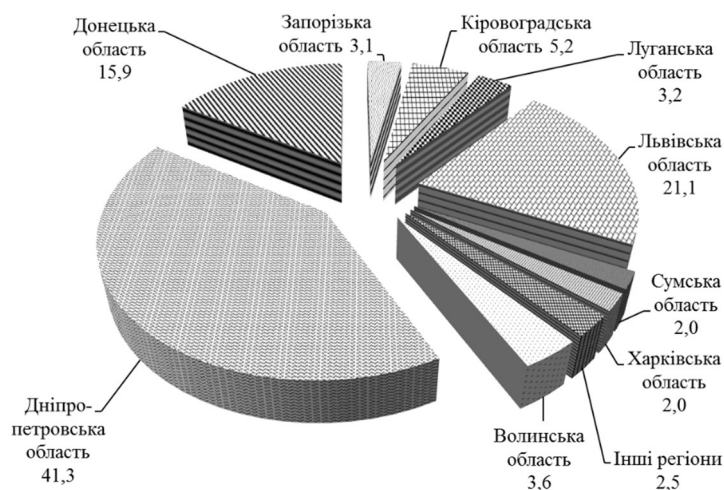

Рис. 2. Розподіл найбільш травмонебезпечних регіонів України за кількістю хронічних професійних захворювань (отруєнь) за 2016–2020 рр., % від загальної кількості по Україні

Професійні захворювання загрожують працівникам найрізноманітніших галузей не тільки в Україні, а й в усьому світі. Будь-яка улюблена і бажана робота не застрахована від певних ризиків і неприємностей. Будь-яка професія може бути пов'язана з небезпекою і шкодою для здоров'я. Економічні збитки, спричинені захворюваннями та нещасними

випадками, пов'язаними з роботою, становлять 4,0-6,0% валового внутрішнього продукту відповідних країн та регіонів у світі. Проблема охорони праці є в усьому світі, але в Китаї значно більша кількість робітників знаходиться в зоні ризику через відносно більшу кількість працездатного населення в країні [23].

Дослідження професійних захворювань на виробництві є одним із основних і необхідних шляхів розроблення механізмів профілактики та їх запобігання на тому чи іншому виробничому об'єкті або на виробництві в цілому. Зважаючи на

соціально-економічну ситуацію в Україні, розподіл кількості професійних захворювань (отруень) тісно пов'язаний із станом окремих галузей економіки підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл хронічних професійних захворювань (отруень) за галузями економіки підприємств України згідно з даними актів П-4 за 2016–2020 рр. [22]

Галузі економіки	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1311	1612	1580	2038	1913
Виробництво машин і устаткування	67	97	98	98	50
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	68	65	57	79	105
Інші види переробної промисловості, ремонт і монтаж машин і устаткування	33	38	33	43	48
Охорона здоров'я	29	29	–	–	–
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	31	25	23	55	32
Будівництво	–	–	22	31	27
Інші галузі	64	85	66	66	45

Із даних табл. 2 видно, що збільшення кількості випадків хронічних професійних захворювань (отруень) на виробництві у 2020 році порівняно з 2016 роком спостерігалось на підприємствах таких галузей економіки, як: добувна промисловість і розроблення кар'єрів – на 602 випадки, або 45,9%; металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування – на 37 випадків, або 54,4%; будівництво – на 27 випадків; інші види переробної промисловості, ремонт і монтаж машин і устаткування – на 15 випадків, або 45,5%; виробництво коксу та продуктів нафтопереробки – на один випадок, або 3,2%.

Зменшення кількості потерпілих від хронічних професійних захворювань (отруень) на виробництві відмічається в таких галузях економіки, як: охорона здоров'я – на 29 випадків, інші галузі – на 19 випадків, або 29,7% та виробництво машин і устаткування – на 17 випадків, або 25,4%.

Розподіл найбільш травмонебезпечних галузей економіки підприємств України за кількістю потерпілих від хронічних професійних захворювань (отруень) показано на рис. 3. Встановлено, що до найбільш травмонебезпечних галузей економіки підприємств України за кількістю хронічних професійних захворювань

(отруень), у середньому за 2016-2020 рр., належать: добувна промисловість і розроблення кар'єрів (83,8%), виробництво машин і устаткування (4,1%), металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування (3,7%), інші види переробної промисловості, ремонт і монтаж машин і устаткування (1,9%), виробництво коксу та продуктів нафтопереробки (1,6%), охорона здоров'я та будівництво (по 0,7% відповідно). Кількість потерпілих осіб, які отримали профзахворювання у цих галузях економіки, складає 96,7% від загальної кількості по Україні.

Основними обставинами, внаслідок яких виникали хронічні професійні захворювання (отруєння) на виробництві, були: недосконалість технологічного процесу – 24,5%, недосконалість механізмів та робочого інструменту – 18,7% та невикористання засобів індивідуального захисту – 11,6% від їх загальної кількості. У структурі професійних захворювань (отруень) перше місце належить хворобам органів дихання – 40,2% від загальної кількості діагнозів по Україні. На другому місці – захворювання опорно-рухового апарату (радикулопатії, остеохондрози, артрити, артрози) – 27,7%. Третє місце за хворобами слуху – 17,4%, четверте за вібраційною хворобою – 6,6%.

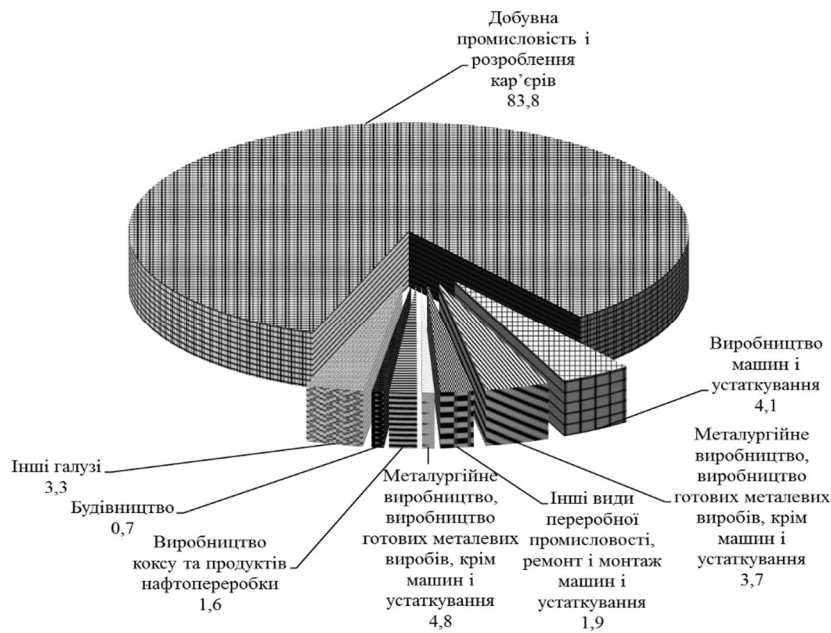

Рис. 3. Розподіл найбільш травмонебезпечних галузей економіки підприємств України за кількістю хронічних професійних захворювань (отруєнь) за 2016–2020 рр., % від загальної кількості по Україні

За результатами досліджень встановлено, що внаслідок пандемії коронавірусної хвороби в Україні значно збільшилася кількість потерпілих від випадків гострого професійного захворювання (отруєння) на виробництві. Так, за 2020 рік в Україні зареєстровано 3054 потерпілих від випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19, на яких було складено акт за формою Н-1/П, пов'язаний з виробництвом [22], що складає 46 % від загальної кількості потерпілих за цей період. Значну частину потерпілих становлять працівники галузі охорони здоров'я, що зумовлено випадками інфікування медичних та інших працівників на COVID-19, роботи яких пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження. Із рис. 4 видно, що найбільшу кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19 зареєстровано в: Київській області – 401 випадок, або 13,1%, м. Києві – 288 випадків, або 9,4%, Харківській області – 262 випадки, або 8,6%, Львівській області – 221 випадок, або 7,2%, Хмельницькій області – 219 випадків, або 7,2% та

Івано-Франківській області – 210 випадків, або 6,9%. Кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19 у цих областях складає 52,4% від загальної кількості травмованих по Україні.

Встановлено, що за 2020 рік зареєстровано 66 смертельно потерпілих від випадків гострого професійного захворювання (отруєння) з діагнозом COVID-19 по регіонах України (рис. 5), на яких було складено акт за формою Н-1/П, пов'язаний з виробництвом, що складає 16,8% загальної кількості потерпілих за цей період. Із даних рис. 5 видно, що найбільшу кількість смертельних випадків гострого професійного захворювання (отруєння) з діагнозом COVID-19 зареєстровано в: Львівській області – 10 випадків, або 15,1%, Київській області – вісім випадків, або 12,1%, Вінницькій області – шість випадків, або 9,1%, Закарпатській, Одеській та Чернівецькій областях – п'ять випадків, або 7,6% відповідно. Кількість смертельних випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19 у цих областях складає 59,1% від загальної кількості травмованих по Україні.

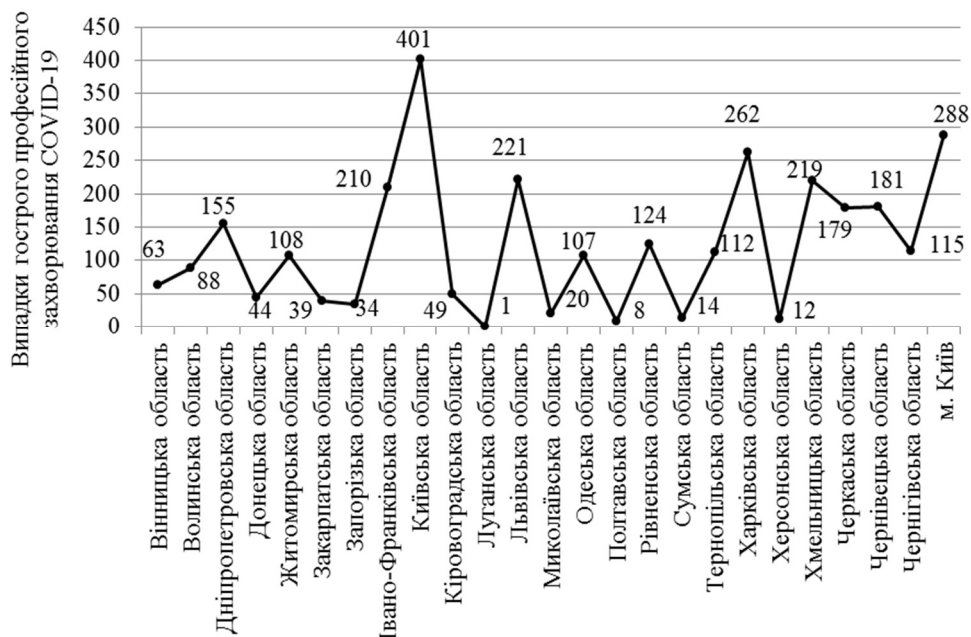

Рис. 4. Кількість потерпілих від випадків гострого професійного захворювання COVID-19 по регіонах України за 2020 рік, осіб [22]

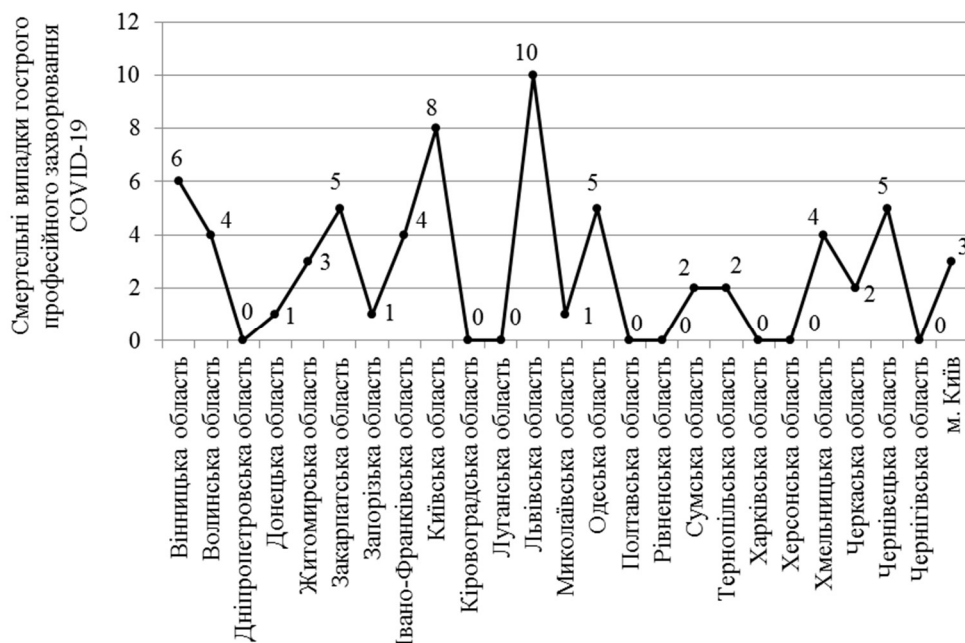

Рис. 5. Кількість смертельно потерпілих від випадків гострого професійного захворювання COVID-19 по регіонах України за 2020 рік, осіб [22]

Найбільша кількість потерпілих від випадків гострого професійного захворювання COVID-19 спостерігалася серед робітників таких професій: сестра медична (брат медичний), молодша медична сестра (молодший медичний брат) з догляду за хворими, молодша медична сестра (санітарка-прибиральниця, санітарка-буфетниця та ін.), лікар загальної практики – сімейний лікар та сестра медична (брат медичний) стаціонару.

Висновки. Дослідження професійної захворюваності в розрізі регіонів і галузей

економіки підприємств України вказує на те, що впродовж останніх п'яти років, кількість потерпілих на виробництві від випадків хронічного професійного захворювання (отруєння) збільшилася на 38,5%. Основними обставинами виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь) є недосконалість технологічного процесу, недосконалість механізмів та робочого інструменту, а також невикористання засобів індивідуального захисту. У структурі професійних захворювань вагома

частка належить хворобам органів дихання, захворюванням опорно-рухового апарату, хворобам слуху та вібраційним хворобам.

Встановлено, що найбільш травмонебезпечними регіонами України за кількістю випадків хронічного професійного захворювання (отруєння) є Дніпропетровська область, Львівська, Донецька, Кіровоградська, Волинська, Луганська, Запорізька, Сумська та Харківська області, що складає 97,5% від загальної кількості потерпілих. Найбільш травмонебезпечною галуззю економіки підприємств України за кількістю хронічних професійних захворювань (отруєнь) на виробництві залишається добувна промисловість і розроблення кар'єрів – 83,8%.

Унаслідок поширення коронавірусної хвороби відбулося різке збільшення кількості потерпілих від випадків гострого професійного захворювання COVID-19 на виробництві, що складає 46% від їх загальної кількості. Значну частину потерпілих становлять медичні та інші працівники, роботи яких пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження на COVID-19.

Отже, для зменшення рівня професійної захворюваності та збереження здоров'я працюючих, роботодавцям необхідно забезпечувати впровадження і дотримання всіма працівниками наступних профілактичних заходів: проведення навчання з охорони праці та виробничої санітарії, зменшення часу роботи працюючих у шкідливих умовах праці, впровадження автоматичного та дистанційного керування виробничим обладнанням, забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту, проведення лікувально-профілактичних заходів, посилення відповідальності роботодавців, головних спеціалістів за станом умов праці та її безпеки.

Перспективи подальших досліджень. Одним із пріоритетних завдань держави є створення безпечних і здорових умов праці, що спрямоване на зниження ризиків виникнення професійних захворювань на виробництві, і тому це залишається одним із перспективних напрямів досліджень.

Список використаних джерел:

1. Skrzypczak A. Work-related diseases. URL : <https://osha.europa.eu/en/themes/work-related-diseases>.
2. Somayah D., Khosro S. H., Sharareh R. N. K., Narges Sh. H., Zeinab M., Reza S. Occupational disease registries – characteristics and experiences. *Acta informatica medica*. 2017. Vol. 25(2). P. 136–140.
3. Трюхан О. А. Профілактика професійних захворювань: теоретичний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 4. С. 66–69.
4. Pracovní stres ovplyvňuje výkon dvoch tretín zamestnancov na Slovensku. URL: <https://www.webnoviny.sk/pracovny-stres-ovplyvnuje-vykon-dvoch-tretin-zamestnancov-na-slovensku>.
5. Piňosova M., Andrejiova M., Badida M., Moravec M. Occupational disease as the bane of workers' lives: a chronological review of the literature and study of its development in Slovakia. Part 1. *International journal of environmental research and public health*. 2021. Vol. 18. P. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph18115910>.
6. Нагорна А. М., Вітте П. М., Соколова М. П., Кононова І. Г., Орехова О. З, Мазур В. В. Оцінка ризику розвитку професійних захворювань у працівників металургійної, вугільної промисловості та машинобудування України. *Український журнал з проблем медицини праці*. 2012. № 3(31). С. 3–13.
7. Андрощук Г. COVID-19 – професійне захворювання: вимога лікарів. *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/medichne-pravo-farmaceutika/covid19--profesiyne-zahvoryuvannya-vimoga-likariv.html>.
8. Kowalska K. Koronawirus: lekarze apelują o uznanie COVID-19 za chorobę zawodową. URL: https://www.rp.pl/Lekarze-i-pielegniarki/304019861-Koronawirus-lekarze-apeluja-o-uznanie-COVID-19-za-chorobe-zawodowa.html?smclient=ae1bd3ba-c945-11e7-adbf-0cc47a6bceb8&utm_source=salesmanago&utm_medium=mailing&utm_campaign=NL_RP_RZECZPOSPOLITA.
9. Kudász F., Nagy K., Nagy I. Occupational diseases in Belgium, the Czech Republic and Hungary – a comparison. *Central European journal of occupational and environmental medicine*. 2017. Vol. 23(1–2). P. 32–49.
10. Gómez M. G., López R. C., Ortiz Z. H., Soria F. S. Differences in the recognition of occupational diseases by sex, occupation and business activity in Spain (1990–2009). *Revista Española de salud pública*. 2017. Vol. 91. P. 1–12.
11. Oksa P., Sauni R., Talola N., Virtanen S., Nevalainen J., Saalo A., Uitti J. Trends in occupational diseases in Finland, 1975–2013 : a register study. *BMJ open*. 2019. Vol. 9. P. 1–8.
12. Rushton L., Hutchings S. J., Fortunato L., Young C., Evans G. S., Brown T., Bevan R., Slack R., Holmes Ph., Bagga S., Cherrie J. W., Tongeren M. V. Occupational cancer burden in Great Britain. *British journal of cancer*. 2012. Vol. 107. P. 53–57.
13. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблеми термінів і понять. *Право України*. 2000. № 4. С. 35–39.
14. Жигалкін П. І., Прилипка С. М., Ярошенко О. М. Судова практика та її значення для регулювання відносин у сфері праці: монографія. Харків: ФІНН, 2008. 544 с.

15. Мельник К. Ю. Наука трудового права та кодифікація трудового законодавства: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення» (м. Харків, 3 листопада 2017 р.). Харків, 2017. С. 29–31.
16. Прокопенко В. І. Трудове право: підручник. Х.: Консум, 1998. 480 с.
17. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: підручник. За ред. М. П. Гандзюка. 5-е вид. К.: Каравела, 2011. 384 с.
18. Жидецький В. Ц., Джигирей В. С., Мельников О. В. Основи охорони праці: підручник. 5-те вид., доп. Львів: Афіша, 2000. 350 с.
19. Запорожець О. І., Халмурадов Б. Д., Применко В. І., Заплатинський В. М., Михайлюк В. О., Коніцула Т. Я. Безпека життєдіяльності: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 448 с.
20. Oliinyk O. O. Social responsibility assessment in the field of employment (case study of manufacturing). Scientific Bulletin of National Mining University. 2020. Issue 3. P. 131–136.
21. Гордійчук Л. М. Аспекти виробничого травматизму та професійна захворюваність. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького. 2017. № 76. Т. 19. С. 136–138.
22. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/919872>.
23. Yaoqin L, Huan Ya., Lijiang Z., Jiwen L. A comparative study on the prediction of occupational diseases in China with hybrid algorithm combing models. Computational and mathematical methods in medicine. 2019. P. 1–10. DOI: 10.1155/2019/8159506.

А. П. Березовский, А. Н. Трус, Э. В. Прокопенко. Анализ профессиональных заболеваний на производстве в Украине.

Проанализирован уровень профессиональной заболеваемости на производстве по регионам и отраслям экономики предприятий Украины. Установлено, что количество пострадавших от случаев хронического профессионального заболевания (отравления) на производстве в течение последних пяти лет остается высоким. Больше всего профессиональных заболеваний произошло в области добывающей промышленности и разработке карьеров. В 2020 году значительно увеличилось количество пострадавших от случаев острого профессионального заболевания COVID-19, особенно в области здравоохранения.

Ключевые слова: производственная деятельность, хроническое профзаболевания, острое профзаболевания, отрасль экономики предприятий, безопасность труда.

A. Berezovskyi, O. Trus, E. Prokopenko. Analysis of professional diseases at workplace in Ukraine.

The level of occupational illness in production by regions and sectors of the economy of enterprises in Ukraine has been analyzed. It has been established that the number of victims of cases of chronic occupational disease (poisoning) at work over the past five years remains high. Most occupational diseases occurred in the mining and quarrying industries. In 2020, the number of victims of acute occupational disease COVID-19 has increased significantly, especially in the field of healthcare.

Keywords: production activity, chronic occupational disease, acute occupational disease, branch of enterprise economy, occupational safety.